

The theme of this issue of the journal Društvena istraživanja is: Family Dynamics and Well-Being in European Migration and Transnational Contexts. The experiences of migrant and transnational families, as well as the challenges and opportunities they face in navigating cultural, social, and economic contexts worldwide, are becoming increasingly important topics of research, particularly with regard to their impact on family structures, relationships, and overall well-being. This thematic issue focuses on the complex interplay between family dynamics and the well-being of family members in the European context. Transnational families are defined as families whose members live in different locations, highlighting dynamics of separation, reunification, and the maintenance of family ties. We are interested in the determinants of family well-being in the European context, as well as the well-being of individual family members. The papers included in this issue address the well-being of transnational families, discrimination, social protection and coping mechanisms among transnational families in Europe, determinants of family well-being, and the psycho-social adjustment of migrant and refugee populations.

Understanding family dynamics and well-being in European migration and transnational contexts is also the focus of the COST (European Cooperation in Science and Technology) Action CA21143 Transnational Family Dynamics in Europe (TraFaDy), funded by the European Union. Approximately one hundred researchers from various European countries are involved in this Action. The authors contributing to this thematic issue are active scholars in psychology, sociology, social work, and other social science disciplines, many of whom are also collaborators in the COST Action. The aim of the TraFaDy Action is to deepen knowledge of the growing and rapidly changing phenomenon of transnational families by bringing together researchers and stakeholders from different disciplines and countries, responding to the need for transnational insights, and formulating policy- and practice-oriented recommendations with implications for international, national, and local contexts. The main objectives of the action's research coordination are to facilitate interaction among researchers and stakeholders across countries and to bridge the gap between research, policy, and practice concerning transnational families.

In this thematic issue, Ozan Selçuk and Bekir Güzel (Recep Tayyip Erdoğan University), Zahide Erdoğan (Ankara Hacı Bayram Veli University), and Tuğba Aydın Halisoğlu (Tarsus University), all from Türkiye, examine the determinants of well-being in transnational families with a focus on the European context. The aim of this review article is to map the existing literature in order to identify and analyse the determinants of well-being among transnational families in Europe. A systematic search of Scopus, Web of Science, PubMed, and PsycINFO was conducted for articles published in English between 2014 and 2024. Studies were included if they focused on transnational families living in Europe and explicitly addressed well-being or related concepts. The thematic analysis identified four key determinants of well-being: (1) indi-

vidual-level determinants, including emotional and psychological well-being and child-specific factors; (2) family- and community-level determinants, such as social support networks, family dynamics, cultural adaptation, and acculturative stress; (3) institutional- and policy-level determinants, including economic stability, access to healthcare, and legal and policy constraints; and (4) social and structural determinants, such as migration and mobility policies, social perceptions, and discrimination. The authors conclude that the well-being of transnational families is shaped by a complex interaction of individual, familial, institutional, and societal factors.

In a review paper on discrimination, social protection, and coping mechanisms among transnational families in Europe, colleagues from Türkiye, Cyprus, and Albania (Ozan Selçuk, Recep Tayyip Erdoğan University; Tuğba Aydın Halisoğlu, Tarsus University; Zahide Erdoğan, Ankara Hacı Bayram Veli University; Sviatlana Karpava, University of Cyprus; Anila Sulaj, Agricultural University of Tirana; Heliona Bellani, Epoka University) explore the challenges faced by transnational families in Europe during times of crisis, with a particular focus on discrimination, social protection mechanisms, and coping strategies. This review systematically maps the existing literature from 2011 to 2023. A total of 52 studies were selected for analysis through searches of the SCOPUS and Web of Science databases. The findings indicate that transnational families experience significant discrimination based on race, gender, and socio-economic status, which affects their access to essential services and social integration.

Maja Kućar from the Institute of Social Sciences Ivo Pilar (Varaždin Regional Centre, Croatia) examines life satisfaction, happiness, and loneliness across seven European countries (Croatia, Denmark, Estonia, Germany, the Netherlands, Norway, and the United Kingdom), as well as differences in these outcomes based on migration background. The sample included 68,136 participants (57% women, aged 18–60). Data were collected between 2020 and 2023 as part of the large-scale Generations and Gender Programme (GGP). Migration background was categorised into three groups based on respondents' country of birth and their parents' country of birth: local population, individuals born abroad with foreign-born parents, and those with a mixed migration background. The results show cross-national differences in life satisfaction, happiness, and loneliness. Croatia reported the highest levels of happiness and life satisfaction, while Germany and the United Kingdom reported the lowest levels of life satisfaction and happiness, along with the highest levels of loneliness. The mixed group reported the lowest levels of life satisfaction and happiness, whereas the group with a migration background reported the highest levels of happiness but also the highest levels of loneliness.

Iva Tadić, Ivan Balabanić, and Marko Turk from the Institute for Migration Research, Zagreb, Croatia, conducted a study among foreign workers in Croatia. The aim of the study was to examine the subjective quality of life of foreign workers in Croatia. The sample included 400 foreign workers from countries in South and Southeast Asia and North Africa. The subjective quality of life of foreign workers was found to be significantly lower than the assumed theoretical value, suggesting a disruption of their psy-

chological homeostasis, likely due to chronic stressors they experience. Participants reported the highest satisfaction in the domain of health and the lowest satisfaction in the domain of living standards. This study identifies key challenges faced by foreign workers in Croatia and highlights the need for inclusive policies and mental health support to improve their overall well-being.

The final paper in this thematic issue examines the longitudinal relationship between family resilience and parents' subjective well-being. The authors are Ivana Hanzec Marković (University of Slavonski Brod, Croatia) and Marija Džida and Andreja Brajša-Žganec (Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia). The aim of the study was to investigate the relationship between different dimensions of family resilience (family problem-solving, use of social and economic resources, and family spirituality) and the subjective well-being of mothers and fathers. Data were collected from 848 pairs of mothers and fathers of primary-school-aged children as part of a three-year longitudinal study within the project Child Well-Being in the Family Context (CHILD-WELL), funded by the Croatian Science Foundation. Structural equation modelling results showed that among the dimensions of family resilience, only family problem-solving was longitudinally associated with higher subjective well-being of both parents two years later. Other dimensions of family resilience did not significantly contribute to parental well-being after controlling for baseline well-being. Family resilience explained only a small proportion of the variance in mothers' and fathers' well-being, indicating that although family resilience plays a role in parents' subjective well-being, other individual and family factors should also be considered.

Aware that these five papers, two review articles and three empirical studies based on three different research projects, represent only a small part of the broader discussions on transnational family dynamics in Europe, we hope that they will contribute to an evidence-based understanding of family dynamics and well-being in European migration and transnational contexts and stimulate further scholarly interest in this field. The findings underscore the need for policies that address the comprehensive challenges faced by transnational families, as well as the importance of longitudinal research in advancing a deeper understanding of transnational family resilience.

*Andreja Brajša-Žganec and Maja Kućar
Guest Editors*

UZ TEMU

Tema ovoga broja časopisa Društvena istraživanja jest Obiteljska dinamika i dobrobit u europskim migracijskim i transnacionalnim kontekstima. Teme iskustva migrantskih i transnacionalnih obitelji, izazovi i prilike s kojima se susreću u snalaženju u kulturnim, društvenim i ekonomskim kontekstima u svijetu postaju svakim danom sve važnije, posebno istražujući njihov utjecaj na obiteljske strukture, odnose i ukupnu dobrobit. U ovom tematskom broju usredotočeni smo na složenu interakciju obiteljske dinamike i dobrobiti članova obitelji u europskom kontekstu. Transnacionalne obitelji jesu obitelji čiji članovi žive na različitim lokacijama, ističući dinamiku razdvajanja, ponovnoga spajanja i održavanja obiteljskih veza. Zanimaju nas odrednice obiteljske dobrobiti u europskom kontekstu, kao i dobrobit pojedinačnih članova obitelji. Radovi u ovom broju bave se dobrobiti transnacionalnih obitelji, diskriminacijom, socijalnom zaštitom i mehanizmima suočavanja transnacionalnih obitelji u Europi, odrednicama obiteljske dobrobiti i psihosocijalnom prilagodbom migrantske i izbjegličke populacije.

Razumijevanje obiteljske dinamike i dobrobiti u europskim migracijskim i transnacionalnim kontekstima tema je COST (European Cooperation in Science and Technology) akcije CA21143 Transnational Family Dynamics in Europe (TraFaDy), koju financira Europska unija. U ovu je akciju uključeno stotinjak znanstvenika iz europskih zemalja. Autori ovoga tematskog broja aktivni su znanstvenici s područja psihologije, sociologije, socijalnog rada i drugih polja društvenih znanosti, mnogi su od njih suradnici u COST-akciji. Cilj je TraFaDy akcije produbiti znanje o rastućem, brzo promjenjivom fenomenu i dinamici transnacionalnih obitelji okupljanjem istraživača i dionika iz raznih disciplina i zemalja kako bi se odgovorilo na potrebu za transnacionalnim uvidima i formulirale preporuke usmjerene na politiku i praksu s utjecajem na međunarodne, nacionalne i lokalne prakse. Glavni ciljevi koordinacije istraživanja ove akcije jesu olakšavanje interakcije između istraživača i dionika iz raznih zemalja te prevladavanje jaza između istraživanja, politike i prakse transnacionalnih obitelji.

U ovom tematskom broju Ozan Selçuk i Bekir Güzel, sa Sveučilišta Recep Tayyip Erdoğan, te Zahide Erdoğan, sa Sveučilišta Ankara Hacı Bayram Veli, i Tuğba Aydın Halisoğlu sa Sveučilišta u Tarsusu, svi iz Turske, bave se odrednicama blagostanja u transnacionalnim obiteljima, usmjeravajući se na europski kontekst. Cilj je ovoga preglednog rada mapirati literaturu kako bi se identificirale i analizirale determinante dobrobiti transnacionalnih obitelji u Europi. Sustavno pretraživanje Scopusa, Web of Science, PubMed i PsycINFO, provedeno je za članke objavljene na engleskom jeziku između 2014. i 2024. Studije su uključene ako su se usredotočile na transnacionalne obitelji koje žive u Europi i eksplicitno su se bavile dobrobiti ili povezanim konceptima. Tematska analiza otkrila je četiri ključne odrednice dobrobiti: (1) Odrednice na razini pojedinca, uključujući emocionalnu i psihološku dobrobit i čimbenike specifične za dijete; (2) Odrednice na razini obitelji i zajednice, kao što su mreže socijalne podrške, obiteljska dinamika, kulturna prilagodba i akulturacijski stres; (3) Od-

rednice na institucionalnoj i političkoj razini, uključujući ekonomsku stabilnost, pristup zdravstvenoj skrbi te pravna i politička ograničenja; (4) Društvene i strukturne odrednice, kao što su politika migracije i mobilnosti, društvena percepcija i diskriminacija. Autori zaključuju da je dobrobit transnacionalnih obitelji pod utjecajem složenoga međudjelovanja individualnih, obiteljskih, institucionalnih i društvenih čimbenika.

U preglednom radu o diskriminaciji, socijalnoj zaštiti i mehanizmima suočavanja transnacionalnih obitelji u Europi kolegice i kolege iz Turske, Cipra i Albanije (Ozan Selçuk, Sveučilište Recep Tayyip Erdoğan; Tuğba Aydın Halisoğlu, Sveučilište u Tarsusu; Zahide Erdoğan, Sveučilište Ankara Hacı Bayram Veli; Sviatlana Karpava, Sveučilište na Cipru; Anila Sulaj, Poljoprivredno sveučilište u Tirani; Heliona Bellani, Sveučilište Epoka) istražuju izazove s kojima se suočavaju transnacionalne obitelji u Europi tijekom kriza, s fokusom na diskriminaciju, mehanizme socijalne zaštite i strategije suočavanja. Pregled sustavno mapira literaturu od 2011. do 2023. godine. Pretraživanjem baza podataka SCOPUS-a i Web of Science odabrane su 52 studije za analizu. Nalazi ističu da transnacionalne obitelji doživljavaju značajnu diskriminaciju na temelju rase, spola i socioekonomskoga statusa, što utječe na njihov pristup osnovnim uslugama i socijalnu integraciju.

Maja Kućar iz Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (Područni centar Varaždin, Hrvatska) ispituje zadovoljstvo životom, sreću i usamljenost u sedam europskih zemalja (Hrvatska, Danska, Estonija, Njemačka, Nizozemska, Norveška i Ujedinjeno Kraljevstvo) i razlike u tim ishodima na temelju migracijske pozadine. Uzorak uključuje 68 136 sudionika (i to 57 % žena od 18 do 60 godina). Podaci su prikupljeni između 2020. i 2023. godine u sklopu velikoga projekta Generations and Gender Programme (GGP). Migracijska pozadina kategorizirana je u tri skupine na temelju zemlje rođenja i zemlje rođenja njihovih roditelja: lokalno stanovništvo, osobe rođene u inozemstvu s roditeljima rođenima u inozemstvu i one s miješanom migracijskom pozadinom. Rezultati pokazuju da postoje razlike u zadovoljstvu životom, sreći i usamljenosti između zemalja. Hrvatska je u ovom slučaju imala najvišu razinu sreće i zadovoljstva životom, dok su Njemačka i Ujedinjeno Kraljevstvo imale najniže razine zadovoljstva životom i sreće, ali i najviše razine usamljenosti. Miješana grupa imala je najniže zadovoljstvo životom i sreću, dok je grupa s migracijskom pozadinom izvijestila o najvišim razinama sreće, ali je pokazala i najvišu razinu usamljenosti.

Iva Tadić, Ivan Balabanić i Marko Turk iz Instituta za istraživanje migracija, Zagreb, proveli su istraživanje sa stranim radnicima u Hrvatskoj. Cilj istraživanja bio je istražiti subjektivnu kvalitetu života stranih radnika u Hrvatskoj. U istraživanju je sudjelovalo 400 stranih radnika iz zemalja južne i jugoistočne Azije te sjeverne Afrike. Subjektivna kvaliteta života stranih radnika statistički je značajno niža od pretpostavljene teorijske vrijednosti, sugerirajući da im je narušen psihološki sustav homeostaze, vjerojatno zbog kroničnih stresora koje doživljavaju. Sudionici su izvještavali o najvećem zadovoljstvu u zdravlju, a najmanjem u životnom standardu. Ovo istraživanje identificiralo je izazove s kojima se susreću strani radnici u Hrvatskoj, nagla-

šavajući potrebu za inkluzivnim politikama i podršku psihičkom zdravlju, kako bi se poboljšale njihove ukupne dobrobiti.

Završni rad u ovom tematskom broju bavi se longitudinalnim odnosom između obiteljske otpornosti i subjektivne dobrobiti roditelja. Autori su Ivana Hanzec Marković, Sveučilište Slavonski Brod, te Marija Džida i Andreja Brajša-Žganec iz Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb. Cilj istraživanja bio je ispitati odnos između raznih dimenzija obiteljske otpornosti (obiteljskog rješavanja problema, upotrebe socijalnih i ekonomskih resursa te obiteljske duhovnosti) i subjektivne dobrobiti majki i očeva. Podaci su prikupljeni od 848 parova majki i očeva djece osnovnoškolske dobi u okviru trogodišnjega longitudinalnog istraživanja u sklopu projekta Dobrobit djeteta u kontekstu obitelji CHILD-WELL, što ga financira Hrvatska zaklada za znanost. Rezultati strukturalnoga modeliranja pokazali su da je među dimenzijama obiteljske otpornosti samo obiteljsko rješavanje problema longitudinalno povezano s većom subjektivnom dobrobiti obaju roditelja nakon dvije godine. Druge dimenzije obiteljske otpornosti nisu značajno pridonijele dobrobiti roditelja, nakon kontrole roditeljske dobrobiti iz prvog vala istraživanja. Obiteljska otpornost objasnila je samo malen dio varijance dobrobiti majki i očeva, što upućuje na to da, iako obiteljska otpornost ima ulogu u subjektivnoj dobrobiti roditelja, postoje i drugi individualni i obiteljski faktori koje treba uzeti u obzir.

Svjetski da je ovih pet radova – dva pregledna rada i tri rada na temelju rezultata triju istraživanja – samo malen dio rasprava o transnacionalnoj obiteljskoj dinamici u Europi, nadamo se da će pridonijeti znanstveno utemeljenom razumijevanju obiteljske dinamike i dobrobiti u europskim migracijskim i transnacionalnim kontekstima, a time pobuditi i daljnju istraživačku znatiželju znanstvenika za ovo područje. Nalazi naglašavaju potrebu za uključivanjem politika koje se bave sveobuhvatnim izazovima transnacionalnih obitelji te potrebu za longitudinalnim istraživanjima, kako bi se pridonijelo dubljem razumijevanju otpornosti transnacionalnih obitelji.

Andreja Brajša-Žganec i Maja Kućar
Gostujuće urednice